

на логістично-постачальницьку діяльність. Чітка та продумана політика у цій сфері сприяє оптимізуванню відповідних грошових потоків, мінімізуванню складських запасів шляхом дієвішого планування роботи з постачальниками, забезпеченню своєчасності перебігу усіх етапів виробничого процесу, скороченню сировинної складової собівартості продукції тощо. Цілі, тактика та стратегія постачання показуватимуть, у якому напрямку здійснюватиметься управління витратами на логістично-постачальницьку діяльність. Недостатній рівень уваги до цих процесів призводить до негативних наслідків функціонування суб'єкта підприємницької діяльності.

Визначеність цілей, тактики та стратегії постачання дає змогу керівній підсистемі цих процесів перманентно виявляти стратегічні можливості у зазначеному напрямку і залучати до їхнього поглибленого вивчення різні групи економічного впливу чи окремих посадових осіб. Чітко сформовані цілі постачання будуть також орієнтиром для працівників компанії як напрямом їхніх подальших дій. Вони сприятимуть формуванню передумов встановлення ключових показників ефективності управління витратами на логістично-постачальницьку діяльність, а також можуть бути критеріями оцінювання персоналу логістичних підрозділів. Чим більш чіткими та визначеними будуть цілі та тактика постачання, тим більш злагодженою буде політика управління зазначеними витратами, у т.ч. у системі управління витратами компанії загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Захаров М. Н. *Контроль и минимизация затрат предприятия в системе логистики* / М. Н. Захаров; [под ред. А. А. Колобова]. – М. : Экзамен, 2006. – 158 с.
2. Стерлигова А. Н. *Терминологическая структура логистики* / А. Н. Стерлигова // *Логистика и управление цепями поставок*. – 2004. – № 4-5. – С. 45-54.
3. Рудніченко Є. М. *Логістичні витрати підприємства: аналіз складу та структури* [Електронний ресурс] / Є. М. Рудніченко, Н. І. Гавловська. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/oc_Gum/Emr/2011_23_2/25RudGav.pdf.
4. *Економіка логістичних систем : монографія* / [М. Васелевський, І. Білик, О. Дейнега та ін.; за наук. ред. Є. Крикавського та С. Кубіва]. – Львів : Вид-во НУ “Львівська політехніка”, 2008. – С. 182.

**Хомин Юрій Юрійович, магістрант,
Синиця Світлана Михайлівна, к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та фінансів**

СИНЕРГЕТИЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

Не так давно безпекознавча парадигма почала розглядатися в менеджменті і вже отримала поширення як на макро-, так і на мікрорівні – рівні окремої організації. Складні системи є відкриті системи, які здатні до саморегулювання та самоорганізації. Адже виникає нагальна необхідність у розробці синергетичного підходу до управління економічною безпекою підприємства, який би збагачував та доповнював традиційні підходи.

Гострота окреслених питань визначає підвищену зацікавленість авторитетних науковців у вивченні теорії синергетики та самоорганізації. Основні їх положення визначені у зарубіжних і вітчизняних працях таких науковців: Т. Акімової, І. Ансоффа, А. Богданова, О. Князева, А. Колесникова, С. Курдюмова, Дж. Лафта, Г. Ліхоносової, Е. Морена, Д. Олянич, Е. Смирнова, І. Стенгерса, А. Чаленко, Г. Хакена та інших. Системносинергетичний погляд на управління саме економічною безпекою підприємства запропонувала Т. Хлевицька.

Економічну безпеку підприємства слід розглядати як відкриту динамічну систему. Для неї характерний нелінійний спосіб розвитку. Вона складається з безлічі елементів, що об'єднані в єдину структуру за допомогою їх властивостей і відносин між ними і які функціонують в певному середовищі. Особливістю економічної безпеки підприємства як складної динамічної системи є те, що її властивості не визначаються простою сумою властивостей окремих елементів, а є деякою нелінійною функцією від них, яка характеризує явище синергізму.

У Всесвіті енергія є однією з форм існування матерії, і згідно закону збереження енергії, по-перше, вона не може бути створеною або знищеною, по-друге, вона переходить з одного виду в інший. У Всесвіті ентропія прагне до максимуму. Як стверджує Р. Клаузиус «ентропія – це міра розсіювання енергії». Її вважають також мірою хаосу, відсутністю упорядкування або «тінню енергії». Її не можна знищити.

Ентропія породжується всіма процесами, вона пов'язана з втратою системи здатності здійснювати роботу. Зростання ентропії – стихійний процес, що запускає довільну еволюцію системи. Якщо обсяг та енергія системи постійні, то будь-яка зміна в системі збільшує ентропію. Якщо ж обсяг або енергія системи змінюються, то ентропія системи зменшується. Однак, ентропія Всесвіту при цьому не зменшується [1]. Для встановлення динамічної рівноваги підприємства як соціотехнічної системи необхідний постійний експорт-імпорт енергії, речовини, інформації із зовнішнього середовища. Внаслідок чого невірноваженість посилюється, колишня структура порушується, а між елементами системи створюються когерентні або узгоджені відносини, що приводять до комбінаторних, трансформаційних, інтеграційних, кооперативних процесів, які, в свою чергу, породжують додаткові ефекти. І ці ефекти називаються синергетичними. Ці ефекти формуються за рахунок утилізації ентропії процесів системи. Адже закон збереження енергії не порушується і підтверджується гіпотеза про те, що синергія не виникає із нічого, і не зникає в нікуди; зберігається баланс.

За визначенням К. Шеннона, ентропія кількісно характеризує достовірність переданого сигналу і використовується для розрахунку кількості інформації [1]. У. Ешбі розглядав ентропію як характеристику різноманітності системи, оскільки вона визначається ймовірностями реалізації станів і досягає свого максимуму на рівномірному розподілі, а мінімуму – коли якийсь один стан реалізується з імовірністю, що дорівнює 1. Тоді управління полягає в такому перетворенні безлічі станів, в результаті якого ймовірності одних станів

керованої системи зменшуються, а ймовірності інших збільшуються, що і забезпечує зниження ентропії. Згідно із законом необхідного різноманіття досягти цього можна лише за рахунок збільшення різноманітності керуючої системи [2].

Процесний підход Integrated Definition Function Modeling лише почали застосовуватися для моделювання бізнес-процесів. На її основі можна спроектувати складні штучні системи управління, виробництва, бізнесу, що включають людей, обладнання, програмне забезпечення. В основі методології лежать чотири головні поняття: «Управління»; «Вхід»; «Вихід»; «Механізм».

Вхід – це сукупність елементів, які зазнають змін у ході виконання бізнес-процесу, щоб створити те, що з'явиться на його виході. Вихід – це очікуваний результат бізнес-процесу або кінцевий стан об'єкта, системи, заради яких вдаються до дії. Управління – це інформація, яка визначає умови, необхідні для виконання бізнес-процесу та для перетворення входу у вихід. Механізм – це ресурси, які безпосередньо не перетворюються на вихід, але беруть участь у процесі та забезпечують управлінський вплив.

Перетворення входу на вихід супроводжується втратами, які носять різноманітний характер і ототожнюються з ентропією. Походження ентропії можна пояснити неможливістю існування процесів з коефіцієнтом корисної дії більше одиниці. Однак, якщо розглядати систему в цілому, що включає безліч одночасних процесів, то отримаємо деяку узагальнену ентропію, яка за певних умов може споживатися окремими процесами всередині системи. Так, ентропія може бути використана на вході процесу, в його управлінні, в механізмі і в життєвому циклі. Завдяки цій властивості ентропія системи може перетворюватися на додатковий корисний вихід. Тобто, розглядаючи систему як сукупність діючих процесів, маємо групу основних процесів і групу ентропійних процесів, причому ентропійні процеси доповнюють основні, синергію [4].

Стандартну схему бізнес-процесу можна описати як процеси самоорганізації чи самодезорганізації у відкритих системах, що пов'язані з дисипацією енергії, а саме – переходу частини енергії упорядкованих процесів до енергії неупорядкованих процесів; ентропією в навколишнє середовище. У навколишньому світі все пристосовано для спільного співіснування. Все зайве поступово зникає, а недостатнє поступово розвивається, досягаючи динамічної рівноваги. Мова йде про об'єднуючі і роз'єднуючі процеси.

Модель бізнес-процесу з врахуванням ентропії та синергії побудовано на оентропії, яка є присутньою в кожному елементі, але для простоти вона приведена як додатковий вихід. Ентропія виходить із системи і її частина може експортуватися у зовнішнє середовище, а частина – у внутрішнє середовище, і тим самим поступати на вхід. Синергію виділено в окремий процес. Слід зауважити, що синергія може утворюватися без управлінського впливу, а може при управлінському впливі. Отже, менеджер в якості входу отримує ентропію, яку свідомо утилізує і перетворює на синергію. Тим самим забезпечує запас міцності системи, тобто створює «подушку безпеки». Можна сформулювати

синергетичний принцип – мінімізація виробництва ентропії та максимізація виробництва синергії.

Основним завданням економічної безпеки підприємства як системи є не стільки поєднання ресурсів та інтересів стейкхолдерів, скільки створення сукупного потенціалу взаємопідтримуючих зв'язків, відносин та узгодженої поведінки. Вони можуть взаємно підсилювати один одного, що збільшить їх сумарну ефективність. Цей феномен називається синергією або «ефектом сумісної дії». Так, підвищення когерентного потенціалу рівнозначне придбання нового ресурсу, появи нової продуктивної сили або якісно нових джерел розвитку, а зниження загального потенціалу рівносильне фактичній втраті частини колишнього ресурсу. На підприємстві може виникнути три види ефектів: функціональний, позитивний і негативний.

Функціональний синергетичний ефект – це результат, еквівалентний сумі складових частин. Він виникає, коли бізнес-процеси підприємства є паралельними. Позитивний – це результат, що перевищує суму складових частин. Він виникає при перехрещенні бізнес-процесів підприємства в результаті узгодженості їх внутрішніх і зовнішніх векторів, які спрямовані до однієї мети. Негативний – це результат, що менше суми складових частин. Він виникає при розбіжності паралельних чи взаємодіючих бізнес-процесів підприємства. Тобто, коли цілі і завдання одного бізнес-процесу стають більш пріоритетними та перекривають цілі і завдання іншого бізнес-процесу, то їх розбіжність стає неминучою в результаті неузгодженості їх внутрішніх і зовнішніх векторів, які спрямовані до різних цілей.

У випадку появи функціонального або негативного синергетичних ефектів, ентропія збільшується. Синергетичні ефекти відображаються у фінансових, виробничих, маркетингових та інших результатах діяльності підприємства, які, в свою чергу, відображають рівень економічної безпеки підприємства.

Синергетичне управління економічною безпекою підприємства – це резонансний вплив керуючої субсистеми економічної безпеки на механізми внутрішньої самоорганізації та самодезорганізації керованої субсистеми економічної безпеки за допомогою ампліфікації або послаблення відповідних зворотних зв'язків, що нейтралізують загрози та активізують можливості шляхом утилізації ентропії і перетворення її на синергію з метою підтримання динамічної рівноваги підприємства як соціотехнічної систем [5].

Нова філософія синергетичного управління економічною безпекою підприємства повинна виходити із того, що люди є не тільки найбільш цінним ресурсом підприємства, але й найбільш адаптивним і негентропічним. Завдяки цьому підприємство здатне підтримувати динамічну рівновагу і зберігати керованість в умовах впливу ендогенних та екзогенних загроз, часових обмежень і дефіциту інших видів ресурсів.

Високий рівень економічної безпеки підприємства буде залежати від механізмів, які викликають синергетичні ефекти; від уміння налагоджувати когерентні або узгоджені відносини, що приводять до кооперативних процесів. Синергетичний підхід до управління розширює сучасні світоглядні позиції

щодо законів та закономірностей самоорганізації складних мультирозумних систем, доповнює і збагачує класичну теорію менеджменту.

Перспективними напрямками подальших досліджень є оцінка результативності управлінських дій залежно від створення позитивного синергетичного ефекту та нівелювання негативного синергетичного ефекту з метою забезпечення економічної безпеки підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Инженерный справочник таблицы TehTab.ru [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://tehtab.ru/Guide/GuidePhysics/GuidePhysicsHeatAndTemperature/Thermodynamics/TheSecondLawOfThermodynamics/>*
2. *Википедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Закон_необходимого_разнообразия*
3. *Integrated DEFinition Methods (IDEF) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.idef.com/idef/function_modeling_method/*
4. *Чаленко А. Гипотеза о синергии в природе и экономике / А. Чаленко // Капитал страны, 28 мая 2013 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://kapital-rus.ru/articles/article/232268/>*
5. *Стетин В.С. Проблема будущего цивилизации / В.С. Стетин // Будущее России в зеркале синергетики / под ред. Г.Г. Малинецкого. – М.: Изд-во «КомКнига», 2006. – 272 с.*

**Ізнець Олесь Петрович, студент 1 курсу,
Пилипів Ігор Васильович, д.і.н, професор,
завідувач кафедри гуманітарних і
фундаментальних дисциплін**

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС ПРОБЛЕМАТИКИ УПА В ГАЗЕТІ «ДЕНЬ»

До преси як джерела найрізноманітнішої інформації зверталися і звертаються історики, науковці різних галузей суспільних знань та гуманітарної сфери, що включає дисципліни народознавчого та мистецтвознавчого спрямування. Серед різнопланових публікацій викликає інтерес публікація матеріалів про діяльність Української повстанської армії. Ця тематика особливо актуальна в наш час, коли ідеї героїчної боротьби українських повстанців за державну незалежність стають прикладом у боротьбі проти російської агресії. Аналізуючи діяльність УПА слід зазначити, що протягом десятиліть комуністичною владою усякі національні виступи українців за самостійність подавалися виключно в негативному плані. Подібну практику успадкували сучасні проросійські ідеологи, які є п'ятою колоною на українських землях [7].

Об'єктивному дослідженню діяльності УПА присвячено багато публікацій сучасних українських істориків. В той же час тільки після Помаранчевої революції та Революції гідності ситуація на офіційному рівні кардинально змінилася: про УПА заговорили в позитивному, націє формуючому ключі. Цьому також сприяли аналітичні та інформаційні публікації української преси. Цікавими в цьому плані є статті про УПА в газеті «День». Через брак місця ми зупинилися на побіжному огляді публікацій, присвячених цьому військовому